

Extra sneltrein tussen Groningen en Leeuwarden rijdt eind dit jaar 3

Hoe naar de stad vanuit Roden? 5

Alle projecten in kaart 6

GRONINGEN BEREIKBAAR

DE INFORMATIEKRANT VAN GRONINGEN BEREIKBAAR | NR. 18 — NAJAAR 2020

Het Vrijheidsplein vanuit de lucht gezien, met links het gebouw van de Gasunie. De toerit vanaf dit plein naar het Julianaplein is van 6 november tot 7 december dicht. Foto: Rijkswaterstaat.

AUTOVERKEER VAN 6 NOVEMBER TOT 7 DECEMBER 2020 OMGELEID VIA RINGWEGEN

TOERIT VAN VRIJHEIDSPLEIN NAAR JULIANAPLEIN MAAND AFGESLOTEN

De toerit voor het verkeer vanaf het Vrijheidsplein (bij de Gasunie) naar het Julianaplein moet een stukje worden opgeschoven om langs de ringweg een nieuwe, tijdelijke weg te kunnen aanleggen. Daarom is deze toerit van vrijdag 6 november 22.00 uur tot maandag 7 december 6.00 uur afgesloten voor autoverkeer. In november en december zijn er bovendien twee weekenden met verkeersafsluitingen nodig om het verkeer van en naar Friesland naar deze nieuwe tijdelijke weg om te zetten. Het verkeer wordt omgeleid via de overige ringwegen. Alle bestemmingen blijven bereikbaar. Automobilisten krijgen het dringende advies de gele borden te volgen.

Jos Veneberg van Combinatie Herepoort: "Voor het project Aanpak Ring Zuid gaan we het viaduct over de Paterswoldseweg vervangen. Daar rijdt nu nog verkeer overheen. Daarom bouwen we al vanaf augustus naast het bestaande viaduct een tijdelijk viaduct. Eind dit jaar nemen we dit in gebruik. Het verkeer blijft zo'n twee jaar over dit tijdelijke viaduct rijden. Om het verkeer over het tijdelijke viaduct te leiden, leggen we bovendien aan de zuidzijde van de bestaande ringweg een tijdelijke weg aan. Deze tijdelijke weg komt deels op de plek waar nu de toerit van het Vrijheidsplein naar het Julianaplein ligt. Door de toerit iets op te schuiven naar het zuiden, maken we ruimte om de tijdelijke weg af te bouwen."

OMLEIDINGEN

De werkzaamheden hebben invloed op het verkeer aan de westzijde van de stad. Automobilisten kunnen een maand niet vanaf de westelijke ringweg naar het Julianaplein rijden. Het verkeer wordt omgeleid via de westelijke, noordelijke en oostelijke ringweg. Ook kan het verkeer omrijden via de af- en oprit bij Hoogkerk. Ook het verkeer vanaf Laan Corpus den Hoorn kan tijdens de werkzaamheden niet via het Vrijheidsplein naar het Julianaplein rijden.

(vervolg op pag. 2)

De toerit vanaf het Vrijheidsplein naar het Julianaplein (rode pijl) is van 6 november tot 7 december 2020 dicht. Het verkeer kan omrijden via de overige ringwegen (gele route) of via de af- en oprit bij Hoogkerk (groene route).

WERKZAAMHEDEN EN CORONA

De coronamaatregelen kunnen gevolgen hebben voor de projecten aan weg en spoor die in deze krant worden beschreven. Daarom zijn alle plannings- en verwachtingen onder voorbehoud. Tot nu toe konden bouwwerkzaamheden doorgaan, maar of dat zo blijft, is onzeker.

Ook kunnen coronamaatregelen effect hebben op het aanleveren van materiaal en machines. Op onze website www.groningenbereikbaar.nl vindt u altijd de meest recente plannings- en verwachtingen. U kunt zich daar ook aanmelden voor onze digitale nieuwsbrief.

VERDER IN DEZE KRANT:

SNELTREIN TUSSEN GRONINGEN EN WINSCHOTEN	3
'GRONINGS ROOSTER' OM DRUKTE IN OV TE VOORKOMEN	4
PROEF MET E-BIKES HUREN OP P+R HOOGKERK	8
BUSSEN VERDWIJNEN VAN GROTE MARKT	9
NU AL NADENKEN OVER TOEKOMST VERKEER EN VERVOER	11

(vervolg van pag. 1)

De automobilisten kunnen omrijden via de ringwegen. Verkeer op de Laan Corpus den Hoorn richting Assen kan beter doorrijden naar de aansluiting Groningen Zuid op de A28.

WEEKENDSTREMMINGEN

Voor het omzetten van het verkeer op de tijdelijke weg zijn twee weekendstremmin-

gen nodig. De eerste is in het weekend van 27 t/m 30 november. Dan is de zuidelijke ringweg afgesloten tussen de westelijke ringweg en het Julianaplein. Twee weken later, dus in het weekend van 11 t/m 14 december is de andere kant aan de beurt. Dan kan het verkeer dus niet vanaf het Julianaplein naar de westelijke ringweg. De omleiding loopt beide keren via de zuidelijke, oostelijke en noordelijke ringweg.

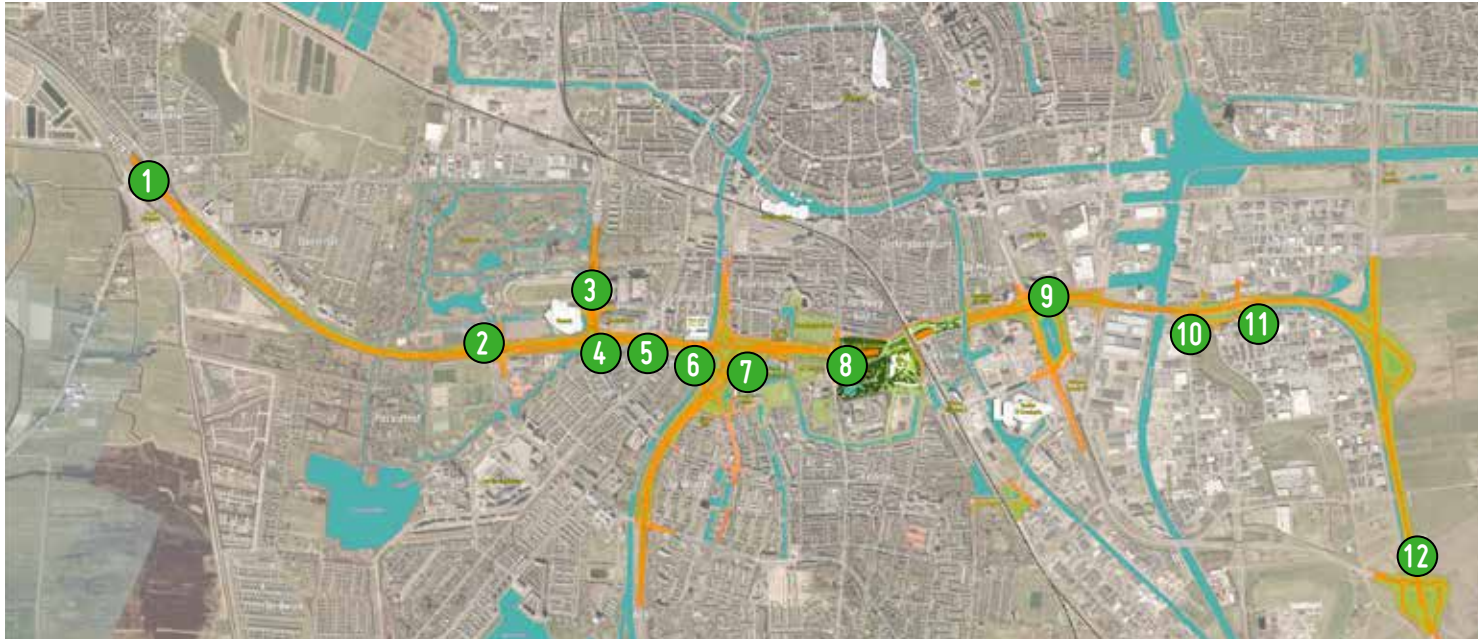
DOORSTROMING

Het team van verkeerskundigen van Groningen Bereikbaar, Aanpak Ring Zuid, Combinatie Herepoort en gemeente Groningen bereidt de omleidingen voor. Zij verwachten dat de ringwegen het extra verkeer goed aan kunnen. Veneberg: "Op de noordelijke en oostelijke ringweg zijn al enkele jaren geen verkeerslichten meer. Daardoor stroomt het verkeer hier meestal probleemloos door. De verkeerslichten op de

westelijke ringweg passen we aan op de gewijzigde verkeersstromen. De huidige werkzaamheden op de westelijke ringweg bij de Leonard Springerlaan zijn dan afgerond."

Tijdens de omleidingen in november en december houdt het verkeersteam een vinger aan de pols. "Zo nodig kunnen we extra maatregelen nemen om de stad bereikbaar te houden."

WERK AAN ZUIDELIJKE RINGWEG VORDERT

De zuidelijke ringweg, van Hoogkerk tot knooppunt Westerbroek. Afbeelding: Aanpak Ring Zuid.

De ombouw van de zuidelijke ringweg van Groningen gaat gestaag verder. Van Hoogkerk tot Westerbroek wordt er aan de weg gebouwd door Combinatie Herepoort. In dit artikel een stand van zaken en een vooruitblik, van west naar oost.

1 Bij Hoogkerk is al in 2017 een oprit en een afrit voor de bus gemaakt. Afgelopen zomer is het viaduct over de A7 gerenoveerd. In november wordt hier een

dierenoversteekplaats (faunapassage) aangelegd. Fietzers worden omgeleid.

2 De nieuwe oprit vanaf de rotonde bij Laan Corpus den Hoorn richting Drachten is bijna klaar. Tussen die rotonde en het Stadspark bouwt de aannemer in de berm aan twee nieuwe viaducten. Deze worden rond de zomer van 2021 op hun plek getakeld.

3 Bij de Leonard Springerlaan (Martini-plaza) is de aannemer bezig met het boren

van een rioolleiding onder de westelijke ringweg door.

4 Dit najaar wordt er gewerkt aan de oprit vanaf het Vrijheidsplein richting Julianaplein. Zie ook het artikel op pagina 1.

5 Aan de zuidkant van de ringweg langs de Laan van de Vrede wordt een tijdelijke weg gebouwd, met een tijdelijk viaduct over de Paterswoldseweg. De planning is dat eind 2020 het verkeer hier overheen gaat rijden. Daarna kan het bestaande viaduct over de

Paterswoldseweg worden vervangen.

6 Bij de Brilleweg is de bouw van een nieuw viaduct van de A28 begonnen. Het verkeer op de A28 rijdt hier al over een tijdelijk viaduct.

7 De onderdoorgang van de ringweg bij de Vondellaan is sinds augustus definitief dicht voor auto's. De Vondellaan is nu aangesloten op de afrit A28 richting centrum. De onderdoorgang wordt nu gesloopt.

8 De contouren van de bouwkuip voor de bouw van de verdiepte ligging van de ringweg zijn nu bijna overal te zien. Alleen bij de Hereweg en ter hoogte van het spoor moeten nog damwandplanken worden ingetrild. De aannemer is begonnen met het uitgraven van de bouwkuip.

9 Aan de zuidkant van het Europaplein en de Bergenweg zijn twee 'grondwallen' aangelegd. Deze vormen de ondergrond voor een nieuwe afrit.

10 Ook bij de Gotenburgweg is zand gestort, als ondergrond voor de verbreding van de ringweg.

11 Bij bedrijventerrein Eemspoort is dit jaar een nieuwe oprit en een nieuwe afrit aangelegd. Daarmee zijn de bedrijventerreinen Eemspoort en Driebond beter bereikbaar geworden.

12 Knooppunt Westerbroek is uitgebreid. De nieuwe bypass richting Hoogezand gaat eind dit jaar open.

WERKZAAMHEDEN STATION GRONINGEN NU ECHT BEGONNEN

Het is niet te missen: op en rond het station Groningen — in de volksmond Hoofdstation — wordt hard gewerkt. Onlangs zijn er tijdelijke perronkappen geplaatst. En zowel op het middenperron als aan de zuidkant van het station is gestart met de voorbereidingen van de bouw van een grote bouwkuip. De werkzaamheden maken deel uit van het project Groningen Spoorzone, waarmee het station klaar wordt gemaakt voor de toekomst. Het station krijgt een ondergrondse voetgangerspassage, een fietstunnel en grote fietsenstalling, een busonderdoorgang én een busstation aan de zuidzijde. In 2023 moet alles klaar zijn.

Eerder dit jaar, in april, zijn de monumentale perronkappen op het station weggehaald voor restauratie. Om reizigers niet in de regen te laten lopen en staan, zijn er naast het stationsgebouw tijdelijke perronkappen geplaatst. Het gaat om steigers met daarop een dak. De tijdelijke kappen blijven naar verwachting twee jaar staan: in 2022, als het grootste deel van de werkzaamheden aan de tunnels erop zit, komen de gerestoreerde monumentale perronkappen terug.

BOUWKUIP MIDDENPERRON

Op het station zelf zijn de werkzaamheden nu echt gestart. Dat is te zien op het mid-

Op het Hoofdstation van Groningen zijn de monumentale overkappingen verwijderd voor een opknapbeurt. Reizigers lopen nu onder tijdelijke overkappingen door. Foto: Siese Veenstra.

denperron, de plek waar tot vorig jaar onder andere de kiosk stond. Die is nu verwijderd. Dit najaar start hier de aanleg van een bouwkuip, die nodig is voor de bouw van de voetgangerspassage. De voorbereidingen zijn nu al in volle gang. De bouwhekken die er stonden, zijn weggehaald en vervangen door speciale bouwfascies voor stations. Volgens ProRail ondervinden reizigers beperkte hinder van de werkzaamheden op

het station. Wel kan het zo zijn dat reizigers een eindje moeten omlopen om de perrons te bereiken.

ZUIDZIJDE

Aan de zuidkant van het station lag altijd het opstel terrein voor treinen, maar die heeft nu een plek gekregen bij De Vork in Haren. Het oude opstel terrein is nu een kale vlakte. Afgelopen periode zijn sporen,

bielzen en kabels weggehaald. Momenteel wordt de grond gesaneerd. Als de werkzaamheden helemaal zijn afgerond, start de aannemer ook hier met de aanleg van een bouwkuip. Vanuit beide bouwkuipen wordt eind dit jaar een begin gemaakt met de aanleg van een deel van de fietstunnel, de fietsenstalling en de voetgangerspassage.

TOEKOMST

Het station gaat op de schop omdat er meer treinen gaan rijden. Daarvoor worden extra sporen en perrons aangelegd. Om de nieuwe sporen te kunnen bereiken, komt er een ondergrondse voetgangerspassage. De ingang hiervan komt recht achter de hal van het monumentale stationsgebouw. De passage krijgt ook een entree aan de zuidzijde. Aan de zuidkant is ook het nieuwe busstation gepland. Bussen kunnen het busstation straks bereiken via een speciale busonderdoorgang vanaf de Stationsweg. Het huidige busstation aan de noordzijde van het station verdwijnt. Hoe deze zijde eruit komt te zien, is nog niet bekend. Verder komt er aan de zuidkant een nieuwe ondergrondse fietsenstalling voor maar liefst 5000 fietsen. Onder de sporen door komt een fietstunnel. Alle werkzaamheden zijn onderdeel van project Groningen Spoorzone.

EXTRA SNELTREIN TUSSEN GRONINGEN EN LEEUWARDEN RIJDT EIND DIT JAAR

Half december 2020, als de nieuwe dienst-regeling ingaat, rijdt er elk uur een extra sneltrein tussen Groningen en Leeuwarden. Voordat het zover is, staat er nog een laatste grote klus op de agenda. ProRail gaat het stuk spoor tussen Leeuwarden en Buitenpost aanpassen, zodat de treinen hier straks sneller kunnen rijden. “Het sluitstuk van een megaproject”, zo omschrijft bouwmanager Rick Valk van ProRail de werkzaamheden. Vanwege deze werkzaamheden rijden er van 18 tot en met 30 november 2020 tussen Leeuwarden en Buitenpost geen treinen.

Tussen Groningen en Leeuwarden rijden straks niet één, maar twee sneltreinen per uur, en daarnaast twee stoptreinen. Zo krijgen reizigers meer mogelijkheden.

SNELHEID
De snelheid van de sneltreinen gaat tussen Leeuwarden en Buitenpost op meerdere stukken omhoog. Om dat mogelijk te maken, worden op dit traject onder andere de seinen, kasten en andere objecten aangepast en verplaatst. De beveiliging in het spoor wordt opnieuw ingesteld en getest. “Het is vooral heel veel kabel- en testwerk”, vat Valk samen.

Een trein van Arriva bij de nieuwe kruising met de Paterswoldseweg. Foto: Siese Veenstra.

TREINVRIJE PERIODE
De werkzaamheden vinden plaats in november. Van 18 tot en met 30 november rijden er op het traject Leeuwarden-Buitenpost geen treinen. In het weekend van 21 en 22 november rijden er ook geen treinen tussen Buitenpost en Zuidhorn. Tijdens de werkzaamheden vervoert Arriva de reizigers met

bussen van het ene naar het andere station. “In deze periode nemen we ook de stations Leeuwarden en Hurdegaryp onderhanden”, zegt Valk. “Het station in Leeuwarden krijgt een langer en breder perron, overwegen worden aangepast en er worden wissels verplaatst. En in Hurdegaryp maken we de perrons langer.” Aan het einde van de trein-

vrije periode wordt alles getest, waarna de treinen dinsdag 1 december weer rijden. Valk: “Een bijzonder moment, want dat is echt het sluitstuk van het hele project, de laatste grote stap.”

DUBBELSPOOR
In Groningen werd in mei van dit jaar al een andere grote stap gezet. Toen is een hogesnelheidswissel in gebruik genomen en werd ook het dubbelspoor aangesloten. “Daarmee was de infrastructuur aan de kant van Groningen al klaar voor de extra sneltrein”, zo zegt Valk. “De treinen tussen Zuidhorn en Hoogkerk rijden dan ook al sinds 5 mei over het dubbele spoor.”

MEGAPROJECT
Als alles volgens plan verloopt, gaan de extra sneltreinen rijden vanaf zondag 13 december 2020. Het megaproject heeft dan ruim drie jaar in beslag genomen. In die tijd zijn er op verschillende plekken aanpassingen gedaan aan het spoor en de stations. Op twee plaatsen is een onderdoorgang voor auto's, fietsers en voetgangers aangelegd, onder meer bij de Paterswoldseweg in Groningen. Om de veiligheid te waarborgen, zijn op het hele traject meerdere overwegen aangepast.

GEEN TREINEN MAAR BUSSEN

Grootschalige werkzaamheden aan en bij het spoor kunnen alleen veilig worden uitgevoerd als er geen treinen rijden. Daarom is er af en toe een periode nodig dat het treinverkeer op een bepaald traject stilgelegd wordt. De NS en Arriva zetten dan bussen in om de passagiers te vervoeren. Meestal betekent dit dat de reistijd iets toeneemt.

Hiernaast een overzicht van de geplande treinvrije periodes in en rond Groningen dit najaar. Ook elders in het land kunnen er treinen uitvallen door werkzaamheden. Reizigers kunnen hun reis plannen via de reisplanner in de NS-app of Arriva-app of via de websites van NS en Arriva.

Periode treinstremming (2020)	Traject
zaterdag 7 en zondag 8 november	Groningen-Delfzijl Groningen-Eemshaven
woensdag 18 t/m maandag 30 november	Leeuwarden-Buitenpost
zaterdag 21 en zondag 22 november	Leeuwarden-Zuidhorn
zaterdag 5 en zondag 6 december	Meppel-Zwolle

VANAF DECEMBER SNELTREIN TUSSEN GRONINGEN EN WINSCHOTEN

Vanaf december 2020 gaan er tussen Groningen en Winschoten ook sneltreinen rijden. In de spits heeft de reiziger straks niet twee, maar vier mogelijkheden. Met de sneltrein is de reistijd negen minuten korter. De sneltreinen stoppen onderweg op stations Groningen Europapark en Scheemda. Het project zorgt voor een betere verbinding tussen regio en stad.

Om de sneltreinen tussen Groningen en Winschoten in december te kunnen laten rijden, zijn maatregelen aan het spoor en stations genomen. Op station Zuidbroek zijn oude sporen verwijderd, perrons verlengd en is het middenperron breder gemaakt. Nieuwe wissels zorgen ervoor dat de door-gaande treinen straks minder hoeven af te remmen. Op station Scheemda gaan de treinen elkaar kruisen. Het huidige middenperron is veranderd in een zijperron en verlengd. Aan de noordzijde van het spoor is een nieuw (zij)perron gekomen. Tussen Hoogezand-Sappemeer en Zuidbroek heeft ProRail de seinen aangepast. Hierdoor kunnen treinen op kortere afstand van elkaar rijden.

VEILIGHEID OP OVERWEGEN
Ook de veiligheid op de overwegen op dit traject is verbeterd. Op het station van Scheemda is het bestaande overpad naar het perron beveiligd met spoorbomen. De Noorderzanddijk in Groningen is beveiligd met spoorbomen. Bij de Kerkstraat in Hoogezand heeft het voetpad extra spoorbomen gekregen, net als de Halteweg in Scheemda. Ook is de Vogelzangsterweg in Scheemda voorzien van beveiliging met spoorbomen.

WUNDERLINE
De aanpassingen aan het spoor tussen Groningen en Winschoten zijn ook noodzakelijk voor de toekomstige snelle verbinding tussen Groningen en Bremen, de Wunderline. Met deze comfortabele treinverbinding is de reiziger vanuit Groningen in iets meer dan twee uur op het station van Bremen. Daarmee is de Wunderline een goed alternatief voor de auto. De planning is dat de Wunderline eind 2024 kan gaan rijden.

Het station in Winschoten. Tussen Winschoten en Groningen gaat een sneltrein rijden. Foto: Stefan Verkerk.

PROVINCIALE WEG GRONINGEN-WINSUM (N361) VEILIGER

Op de N361 zijn onder andere nieuwe vakken gemaakt voor linksafslaand verkeer, zoals hier bij de afslag Klein-Wetsinge. Foto: Siese Veenstra.

Afgelopen zomer was gedurende zes weken de N361 (Groningen-Lauwersoog) tussen Adorp en Winsum in beide richtingen afgesloten voor autoverkeer. Niet alleen om de weg opnieuw te asfalteren, maar ook om de weg wat anders in te richten. De weg is veiliger gemaakt, heeft in Adorp en Sauwerd een meer dorpse aanblik gekregen én de doorstroming is verbeterd.

Er waren drie redenen om de N361 aan te pakken, vertelt Lydia van der Wal van de provincie Groningen. "Veiligheid, doorstroming en leefbaarheid. De N361 is een provinciale weg, die door enkele dorpen loopt. Hoewel er flietpalen staan, werd met name in de dorpen nog hard gereden. Dat leidde tot onveilige situaties. Daarom hebben

we de weg in de dorpen voor het oog wat smaller gemaakt. Dat moet ervoor zorgen dat automobilisten het gaspedaal minder diep intrappen. Ook zijn er opstelvakken gemaakt voor linksafslaand verkeer, bijvoorbeeld bij Klein- en Groot-Wetsinge. Wie vanuit Groningen deze afslagen wilde nemen, moest, bij tegemoetkomend verkeer, op de weg wachten. Dat was gevaarlijk en het was ook niet goed voor de doorstroming. Verder was de weg in Adorp en Sauwerd voor de dorpsbewoners niet mooi ingepast. De weg is nu meer onderdeel van het dorp gemaakt, bijvoorbeeld door klinkerbestrating buiten de rijbaan, meer groen en andere lantaarnpalen. Zo heeft de weg een meer dorpse aanblik gekregen."

WERKZAAMHEDEN

De werkzaamheden zijn goed verlopen, vertelt Rixt de Jong, omgevingsmanager bij de uitvoerende aannemer BAM Infra. "Eerst hebben we de zuidkant van het traject aangepakt, tot aan het centrum van Sauwerd, daarna de noordkant. Bij het asfalteren zijn fietsers met verkeersregelaars langs de andere kant van de weg geleid. De weg was op 17 augustus volgens planning weer open. Daarna zijn we in de dorpen nog met de bestrating bezig geweest. Alles is nu klaar."

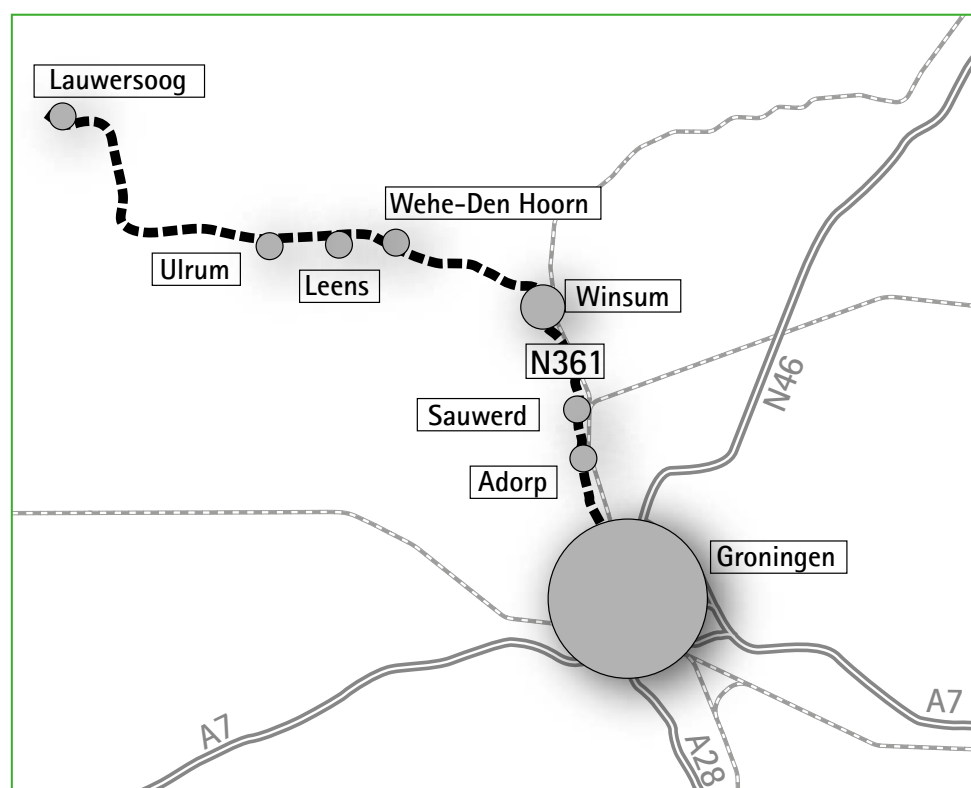
VERVOLG

Als vervolg op deze werkzaamheden wordt ook het deel van de provinciale weg door Winsum aangepakt. De weg wordt opnieuw ingericht en er wordt een rotonde en

verkeerspleinen aangelegd. Deze werkzaamheden staan gepland voor zomer 2022.

ZOMERVAKANTIE

Tot slot, voor veel inwoners van de provincie is de N361 vooral de weg naar Schiermonnikoog. Was het echt nodig om juist in de zomervakantie de weg af te sluiten? "Ik begrijp deze vraag, maar in de zomer is er veel minder woon-werkverkeer en er zijn geen scholieren", zegt Van der Wal. "Het is dan echt veel rustiger op de weg dan normaal gesproken en daarmee is de hinder voor het gebied rond de N361 dus minder groot. Bovendien was er een goed alternatief via de N355 en de N388 (Zuidhorn-Grijskerk-Zoutkamp). Daarmee was je tussen Groningen en Lauwersoog maar acht minuten langer onderweg."

'GRONINGS ROOSTER': SPREIDING VAN LES- EN WERKTIJDEN OM DRUKTE IN OV EN FILES TE VOORKOMEN

Groningse onderwijs- en zorginstellingen, overheden en het bedrijfsleven hebben afgelopen voorjaar afspraken gemaakt over het spreiden van les- en werktijden. Ook zetten ze zich in voor thuiswerken en thuisleren. Dat wordt het 'Gronings rooster' genoemd. Ook het Alfa-college doet mee.

Het principe van het Gronings rooster is simpel. Door het spreiden van de werk- en lestijden in Groningen worden capaciteitsproblemen in het openbaar vervoer én files voorkomen. Daarnaast worden zo veel mogelijk thuiswerken en het gebruik van de fiets gestimuleerd. Veel organisaties zijn in de zomermaanden bezig geweest het Gronings rooster in te voeren.

VEILIG NAAR SCHOOL

Het Alfa-college doet bijvoorbeeld mee door lessen later op de dag te laten beginnen en meer 's avonds les te geven. "Daardoor zijn de bussen 's ochtends niet overvol en kunnen onze studenten in deze tijden van corona toch op een veilige manier naar school komen", zo zegt Wim Moes, bestuursvoorzitter van het Alfa-college. Voor het Alfa-college is het spreiden van lestijden niet helemaal nieuw, geeft Moes toe. "We hielden bij het roosteren altijd

al rekening met bijvoorbeeld langdurige stremmingen in het openbaar vervoer. Nu proberen we op grote schaal, en op alle locaties, de lessen zo veel mogelijk te spreiden over de dag." Zo vinden de teamvergaderingen met docenten nu vaak 's ochtends vroeg plaats, en starten de lessen pas daarna, in plaats van andersom. "Ook zijn er nu meer lessen in de avonden en is er meer digitaal onderwijs", voegt de bestuursvoorzitter toe.

De maatregelen lijken hun vruchten af te werpen, aldus Moes. "Het is niet alleen minder druk in de bussen, maar ook in onze gebouwen wordt de drukte gespreid, waarmee groepsvorming wordt voorkomen. Op deze manier snijdt het mes aan twee kanten."

STIMULEREN VAN DE FIETS

Om de drukte in het openbaar vervoer en op de autowegen verder te verminderen, probeert het Alfa-college het fietsgebruik te stimuleren. Zowel studenten als medewerkers kunnen via Groningen Bereikbaar tijdelijk een e-bike uitproberen. De verschillende fietsparkeervoorzieningen bij de schoollocaties worden waar mogelijk uitgebreid of verbeterd. "Dan doen we niet alleen met het

oog op mobiliteit, maar ook omdat fietsen gezond is", voegt Moes toe. Hij wijst ook nog op de Mobiliteitskaart, speciaal voor medewerkers. "Hiermee kunnen onze medewerkers in- en uitchecken in het openbaar vervoer, maar ook leenauto's of OV-fietsen huren."

Moes verwacht dat het gespreid roosteren een blijvertje is en dat lessen ook ná de coronacrisis niet meer 's ochtends allemaal tegelijk beginnen. Hetzelfde geldt voor het digitale onderwijs. "Ik ga uit van een mix van beide, want we hopen ook in de toekomst zo veel mogelijk studenten live te kunnen zien."

Studenten stappen in de bus bij het Hoofdstation in Groningen. Foto: Jan Buwalda.

HOE NAAR DE STAD VANUIT... RODEN?

Veel mensen die in de stad Groningen werken, wonen in de plaatsen daaromheen. Bijvoorbeeld in Roden, een mooi esdorp in het noorden van Drenthe. Roden is de hoofdplaats van de gemeente Noordenveld. Vanuit Roden zijn er verschillende manieren om naar je werk in de stad te reizen: met de auto, met de bus, op de fiets of de e-bike. Wat zijn de voors en tegens van deze opties?

MET DE AUTO

Roden ligt aan de N372, met aan de ene kant Leek en aan de andere kant Peize. Via beide kernen kun je naar Groningen rijden, maar de route via Peize is korter. De route via Peize gaat over de N372 naar Hoogkerk (bij het P+R-terrein). Daar kun je de A7 nemen richting Julianaplein, of via Hoogkerk richting het Hoendiep. Als er weinig verkeer is, rij je in ongeveer 24 minuten naar het centrum. Met name 's ochtends is dit een drukke route, met files richting de stad en is de reistijd dus langer. Vanaf de P+R kun je natuurlijk ook verder reizen met de bus of de fiets.

MET DE BUS

Met de Q-link lijn 4 reis je in 26 minuten zonder overstap vanaf bushalte centrum Roden naar station Groningen. De bus gaat via Peize en P+R Hoogkerk. Op de P+R kun je overstappen op andere lijnen richting de stad. Overdag vertrekt deze bus elke tien minuten.

OP DE FIETS OF DE E-BIKE

Op de (elektrische) fiets rijd je langs de N372 en de Peizerweg, een afstand van 15 kilometer. Op de gewone fiets (15 km/uur) ben je een uurtje onderweg, op de e-bike (25 km/uur) iets meer dan 40 minuten. Dit traject is een zogenaamde doorfietsroute. Dat is een fietspad met weinig of geen verkeerslichten, waar je als fietser zo veel mogelijk voorrang hebt op kruispunten. De paden zijn breed en comfortabel, worden goed onderhouden en in de winter hebben de paden prioriteit als er gestrooid wordt.

Het centrum van Roden, met de Catharinakerk aan de Brink. Foto: Siese Veenstra.

EN VOOR JOU?

In de tabel hebben we de verschillende mogelijkheden met elkaar vergeleken op de onderdelen kosten, reistijd, gezondheid en milieu. Welk vervoersmiddel het beste bij jou past, hangt af van jouw persoonlijke situatie. Bijvoorbeeld waar je precies in de stad moet zijn.

Woon je ook buiten de stad en reis je regelmatig naar Groningen? Probeer dan een week lang een gratis een e-bike, te leen bij een lokale fietsenzaak.

Kijk daarvoor op :

www.groningenbereikbaar.nl/ebike.

VAN RODEN NAAR GRONINGEN (17 KM)

	Kosten Per maand	Reistijd Enkele reis	Gezondheid Enkele reis	Milieu Per maand
Auto (exclusief parkeren)	●●●●● € 270	●● 20 minuten (buiten spitsdrukte)	● 24 kCal	●●●●● 92 kg CO ₂
Bus (naar Hoofdstation)	●●● € 95 (OV-chipkaart) of € 59 (in daluren)	●● 26 minuten	● 24 kCal	● 0 kg CO ₂
Fiets	● € 13	●●●●● 60 minuten	●●●●● 475 kCal	● 0 kg CO ₂
E-bike	● € 21	●●● 41 minuten	●●● 200 kCal	● 0 kg CO ₂

Berekend voor vier dagen reizen per week, 40 weken per jaar. Reistijd en gezondheid zijn berekend voor een enkele reis. Kosten en milieu zijn berekend per maand. Milieu is CO₂-verbruik bij productie en gebruik van de brandstof of elektriciteit.

Auto: op basis van middenklasser. Tijd en kosten exclusief parkeren.

Bus: Q-link 4 (elektrische bus, stroom opgewekt met windenergie).

Bronnen: Milieucentraal, Qbuzz, OV-bureau.

VANUIT RODEN NAAR DE STAD

JEANETTE VAN HOUTEN, VERPLEEGKUNDIGE UMCG 'OP DEZE MANIER KRIJG IK TOCH VOLDOENDE BEWEGING'

"Eigenlijk ben ik door de coronacrisis overstapt van de bus op de fiets. Of beter gezegd: de e-bike. Ik ging altijd met de bus naar mijn werk in het UMCG. Maar toen het openbaar vervoer afgelopen voorjaar vanwege corona werd ontraden, heb ik via

het Fietsplan van het UMCG een e-bike aangeschaft. En ik vind het heerlijk. Je bent lekker buiten en het is nog goed voor je ook. Ik ben niet zo van het sporten, maar op deze manier krijg ik toch voldoende beweging. Ik blijf dus lekker fietsen, ook als de coronacrisis voorbij is. Alleen als ik een nachtdienst heb, ga ik met de auto."

KRIS DE JONG, ZZP'ER

'OP MIJN E-BIKE BEN IK VEEL SNELLER DAN MET DE AUTO'

"Toen we een jaar geleden van Groningen naar Roden verhuisden, stond het voor mij vast dat ik een e-bike zou aanschaffen. In de spits is het met de auto namelijk bijna niet te doen. Vooral 's middags, op weg naar huis. Alleen al het invoegen op de zuidelijke ringweg vanaf de Europaweg kost je dan wel 20 minuten. Op mijn e-bike ben ik veel sneller. In gemiddeld een half uur ben ik op mijn werk. Als ik toe ben aan een nieuwe fiets, zou ik wel een speed pedelec willen. Die gaat met 40 kilometer per uur nog een

stukje sneller dan mijn huidige e-bike. De voordelen van fietsen naar je werk? Je kunt lekker uitwaaien en de dag nog eens overdenken, het is heel relaxed. Bovendien fiets ik dwars door een natuurgebied, De Onlanden, dus wat wil je nog meer?"

NOUD WIJKAMP, MANAGER OPERATIONS OPTHEC

'ALS IK AFSPRAKEN HEB, IS EEN AUTO HANDIGER'

"Ik laat het vaak van het weer afhangen wat ik doe. Is het droog en mooi weer, dan stap ik lekker op de fiets. Maar als het regent of

heel hard waait, dan ga ik meestal met de auto. Al wil het ook nog wel eens gebeuren dat ik op tijd sta, of voor mijn werk nog afspraken heb. Dan is een auto handiger. Of ik een e-bike heb? Nee hoor, een gewone fiets. Tien jaar geleden haalde ik iedereen nog in. Nu ben ik degene die aan alle kanten wordt ingehaald. Misschien dat ik nog wel een e-bike aanschaf, ik ben nog aan het dubben. Met de fiets ben ik nu gemiddeld drie kwartier onderweg, en met de auto zo'n 25 minuten. Vóór corona was het een stuk drukker op de weg. Toen deed ik er met de auto wel 40 minuten over."

PROJECTENKAART: WERKZAAMHEDEN IN

1 2017 - 2024**Aanpak Ring Zuid**

De zuidelijke ringweg gaat de komende jaren ingrijpend op de schop om de bereikbaarheid van stad en regio en de doorstroming op de weg te verbeteren.

2 2019 - 2023**Groningen Spoorzone**

Het Hoofdstation Groningen krijgt meer sporen en perrons. Ook worden er nieuwe tunnels aangelegd voor voetgangers, fietsers en bussen en komt er een nieuwe ondergrondse fietsenstalling onder de perrons.

3 vanaf eind 2020**Extra sneltrein Groningen-Leeuwarden**

Vanaf december 2020 rijdt op het traject Groningen-Leeuwarden elk uur een extra sneltrein. Om dit te realiseren moeten er aanpassingen worden gedaan aan het spoor en de stations.

4 2016 - 2023**Aanpak Binnenstad**

De binnenstad van Groningen krijgt de komende jaren een forse impuls: meer ruimte voor voetgangers en fietsers, aantrekkelijker én goed bereikbaar.

5 2019 - 2021**Herinrichting Zernikelaan**

Door de herinrichting van de Zernikelaan worden de verblijfskwaliteit en bereikbaarheid van de Zernike Campus verbeterd.

6 2019 - 2022**Doorfietsroutes**

Een aantal doorfietsroutes, extra brede en comfortabele fietspaden tussen stad en regio, is gerealiseerd. De fietsroutes van en naar Winsum, Leek en Assen zijn nog in ontwikkeling.

7 september - november 2020**Persleiding onder westelijke ringweg**

Onder de westelijke ringweg van de Concourslaan naar de Leonard Springerlaan wordt een nieuwe rioolpersleiding aangebracht. De werkzaamheden zijn nodig omdat de bestaande persleiding onder de ringweg door in de weg ligt voor het nieuwe viaduct dat hier komt.

8 2020 - 2021**Busknooppunt UMCG-Noord/Bloemsingel**

Aan de noordkant van het UMCG wordt een busknooppunt gerealiseerd.

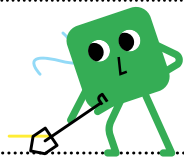
9 2020 - 2021**Fietspad langs spoorlijn Groningen-Sauwerd**

Mede door de aanleg van dit fietspad ontstaan er rechtstreekse fietsverbindingen tussen de dorpen ten noorden van Groningen en tussen de noordwestelijke stadswijken.

N EN ROND GRONINGEN

10 december 2020 - maart 2021

Project Waterslag 3

Bij de Siersteenlaan in de wijk Vinkhuizen wordt een aansluiting van de afvalwaterleiding op het gemaal aangebracht.

11 2021

Fietspad langs noordelijke ringweg

Door de aanleg van dit fietspad worden de doorfietsroutes vanuit Winsum en Zuidhorn verbonden met de stedelijke routes en de Zernike Campus.

12 mei 2021

Conservering Langmanbrug

De Langmanbrug, de lage brug in de Bergenweg, wordt in mei 2021 geconserveerd. Dat betekent dat de brug beschermd wordt tegen corrosie, zodat de levensduur van de brug wordt verlengd.

13 vanaf 2021

Kattenbrug

Over het Schuitediep wordt een nieuwe brug aangelegd om het openbaar vervoer van de binnenstad te verplaatsen naar de Diepenring.

14 vanaf 2021

Aanpak Friesestraatweg (N355)

Langs de Friesestraatweg (N355) wordt een parallelweg en een onderdoorgang aangelegd ter hoogte van Slaperstil.

15 2021 - 2022

Dudok aan het diep

Het voormalige tankstation aan de Diepenring gaat op de schop en verandert straks in een groene, publiek toegankelijke verblijfplaats voor jong en oud.

MEER AANDACHT VOOR FIETSTERS BIJ OMLEIDINGEN

Het fietsverkeer is verantwoordelijk voor zo'n zestig procent van alle vervoersbewegingen in de stad Groningen. Om te voorkomen dat fietsers als doelgroep worden vergeten bij de uitvoering van wegwerkzaamheden, maakt Groningen Bereikbaar afspraken met wegbeheerders en aannemers. Ook overlegt Groningen Bereikbaar met onder andere de Fietzersbond Groningen.

Fietzers rijden niet graag een stukje om. Als er wegwerkzaamheden zijn, kiezen fietsers vaak voor hun eigen route. Volgens verkeerskundige Edwin Papjes van Groningen Bereikbaar vraagt dit om omdenken. "Geef de fietsers ruimte en wél de mogelijkheid langs het werk aan de weg te fietsen. We sturen aan op gedragsverandering bij zowel de wegwerkers als de fietsers." De nieuwe, fietsvriendelijke aanpak wordt besproken met aannemers. "Aannemers komen vaak van buiten de stad, komen met de auto en hebben ook nog nooit door de stad gefietst. Zij kennen de specifieke situatie dus vaak niet." Volgens Papjes is bij aannemers inmiddels een cultuuromslag merkbaar. "Zij houden meer rekening met de fietsers en gaan akkoord met kortere afsluitingen. Dat

Fietzers worden met opvallende borden aangesproken bij wegwerkzaamheden in het centrum van Groningen. Foto: Siese Veenstra.

is een mooie ontwikkeling en eigenlijk best bijzonder."

HÉ FIETSER!

Gedragsaanpassing bij fietsers is lastig. Dit wordt nu geprobeerd met opvallende omleidingsborden met een aanhef als 'Hé

fietser!' of 'Sorry fietser'. Ook experimenteert de gemeente Groningen met verschillende omleidingsroutes: een korte route en een vlotte route.

FIETZERSBOND

Waar gewerkt wordt, is ook kritiek. Gro-

ningen Bereikbaar krijgt onder andere van de Fietzersbond Groningen opmerkingen over bebording en bepaalde omleidingsroutes door de stad. "We zien wel dat er meer aandacht komt voor de fietsers", zegt Wim Borghols, voorzitter van Fietzersbond Groningen, "maar het is een proces van vallen en opstaan." Borghols constateert dat vooral kleine aannemers de fietsers over het hoofd zien. "Ze plaatsen dan bijvoorbeeld het bord 'doorgaand verkeer gestremd', terwijl dat in die situatie alleen geldt voor auto's. Ook zien ze soms niet in dat fietsers overal vandaan komen, ook uit zijstraten."

Borghols is blij dat Groningen Bereikbaar als een spin in het web partijen bij elkaar weet te brengen. Groningen Bereikbaar en Fietzersbond Groningen zitten regelmatig om tafel met aannemers en dus ook met Combinatie Herepoort, die bezig is met de zuidelijke ringweg. Dit moet ongewenste situaties voorkomen, bijvoorbeeld dat bij een stremming fietsers te ver moeten omfietsen of dat er twee belangrijke fietsroutes tegelijk tijdelijk worden afgesloten. "Deze afspraken hebben effect, al blijven de kritische geluiden van een partij als de Fietzersbond altijd nodig", besluit Papjes.

MARTIJN ELTING (SWECO): 'NOOIT WEER EEN VOLLEDIG BEZET KANTOOR'

Het is al ruim een half jaar zichtbaar: half bezette kantoorpanden, weinig studenten op onderwijslocaties en drukke fietspaden. De coronacrisis heeft invloed op onze manier van reizen en werken. Bedrijven en organisaties gaan daar op hun eigen manier mee om. Bijvoorbeeld bij ingenieursbureau Sweco. Thuiswerken blijft daar de norm.

Sweco heeft vestigingen in onder andere Groningen, Zwolle en De Bilt en zo'n 2.000 werknemers. "Eind september, vlak voor de coronamaatregelen weer werden aangescherpt, zaten we op ongeveer 15 tot 20 procent bezetting van onze kantoren", vertelt Martijn Elting, teammanager mobiliteit Noord en Oost bij Sweco. "We dachten na 1 september stapsgewijs naar 50 tot maximaal 70 procent bezetting te kunnen gaan, maar de regering heeft iedereen gevraagd voorlopig thuis te werken, tenzij het echt niet anders kan." Door de coronacrisis is thuiswerken veel gewoner geworden. "We gaan nooit weer terug naar een volledig bezet kantoor." Het

ingenieursbureau heeft berekend wat het massaal thuiswerken oplevert. Het scheelt dagelijks 20.000 euro reiskostenvergoeding en 20 ton CO₂-uitstoot. Sweco wil daarom het beleid van thuiswerken, in een aangepaste vorm, ook na de coronacrisis voortzetten.

OVERLEGWANDELING

Niet elke medewerker is daar blij mee. "Sommige mensen hebben moeite met thuiswerken, terwijl anderen het juist prima vinden. Thuiswerken heeft voordelen: het ontbreken van reistijd, flexibele werktijden en tijd voor dingen waar we blij van worden." Gaat thuiswerken niet ten koste van het samenwerken? Elting: "Ja en nee, het ligt aan je creativiteit om meer te doen dan alleen online elkaar te spreken. Eenmaal per twee weken maak ik met iedereen individueel een wandeling om over privé en werk bij te praten. Verder zorg ik dat we elke maand met het team een buitenactiviteit op een projectlocatie organiseren, als de coronare-

Martijn Elting van Sweco op zijn thuiswerkplek. Foto: Jeroen van Kooten.

gels dat toelaten. Zo kunnen we elkaar allemaal toch zien en spreken en houden we de verbinding met elkaar. En blijven we bovendien fysiek en mentaal gezond."

Kijk voor ervaringen van andere organisaties op www.groningenbereikbaar.nl/wegwijzers.

PROEF MET E-BIKES OP HUB P+R HOOGKERK

Elektrische fiets te huur op P+R Hoogkerk. Foto: Deelfiets Nederland.

Binnenkort begint op P+R Hoogkerk een proef met elektrische huurfietsen. Handig voor iedereen die niet met de bus of auto de stad in wil en kan. Forensen die met de auto van huis vertrekken, kunnen hiermee hun reis naar het werk per e-bike vervolgen. En recreatieve fietsers kunnen nu eenvoudig de Onlanden ontdekken zonder eigen fiets. De e-bikes zijn vanaf 15 minuten voor gebruik te reserveren.

P+R Hoogkerk is een van de ruim vijftig 'hubs' in Groningen en Drenthe. Reizigers kunnen hier overstappen, bijvoorbeeld van de ene op de andere bus of van de auto op de fiets. De hubs krijgen steeds meer voorzieningen. De organisatie achter de hubs heeft aan Deelfiets Nederland gevraagd

om als proef elektrische huurfietsen aan te bieden. Dit draagt bij aan de doelstelling om het autoverkeer in de stad in de spits te beperken. En met een elektrische fiets ben je binnen een kwartier op de Grote Markt. Een belangrijke doelgroep van het proefproject zijn medewerkers van Groningse bedrijven. Organisaties kunnen naar wens een aantal medewerkers inschrijven. In de proef werkt het hubprogramma samen met Groningen Bereikbaar, gemeente Groningen en de provincie Groningen.

LOCK-AND-LOAD

De e-bikes staan in een afgesloten abri met een innovatief ophangstelsel. De gestalde fietsen worden automatisch opgeladen via een zogeheten lock-and-load-systeem. Via

de app Deelfiets Nederland kan de reiziger een e-bike reserveren en ontgrendelen. De fiets moet ook weer op P+R Hoogkerk worden ingeleverd. De kosten voor particulieren zijn 2 euro per uur, met een maximum dagtarief van 12 euro. Voor bedrijven zijn er aantrekkelijke kortingen. Op de website www.deelfietsnederland.nl staat een filmpje over de werkwijze.

PROEF

De proef, die een jaar gaat duren, gaat van start met 24 e-bikes. Als de proef succesvol is, kan het aantal fietsen op P+R Hoogkerk worden uitgebreid en komen er wellicht ook e-bikes te huur op andere hubs. Meer informatie over hubs is te vinden op www.reisviahub.nl.

BUSSEN VERDWIJNEN VAN GROTE MARKT; PLEIN WORDT OPNIEUW INGERICHT

De Grote Markt in Groningen komt er de komende jaren heel anders uit te zien. Eind volgend jaar verdwijnen hier de bussen, wat de mogelijkheid biedt het plein opnieuw in te richten. Voetgangers en fietsers krijgen meer ruimte. Om inspiratie en ideeën op te doen voor de herinrichting, was de Grote Markt afgelopen periode al een paar dagen decor voor een bijzondere proef.

Tijdens de proef in augustus was de Grote Markt vier middagen verboden terrein voor al het verkeer, behalve voor fietsers. Bussen reden die dagen een andere route. Dat gaf de gemeente de kans nieuwe, mogelijke fietsroutes uit te proberen, maar ook om tijdelijke speel- en zitplekken op het plein te maken. Om te laten zien wat er verder mogelijk is, werd de doorgang naar de Kreupelstraat met een enorm geveldoek versmald, net als vroeger. De Gelkingestraat was een dag lang voetgangersgebied, en dus ook fietsvrij, terwijl fietsers die dag in beide richtingen door de Oosterstraat mochten. Een dag later was het juist andersom. De Grote Markt zelf was tijdelijk een 'shared space': zowel fietsers als voetgangers mochten er gebruik van maken. Ook in oktober is een proef uitgevoerd. Deze resultaten zijn nog niet bekend.

Bussen op de Grote Markt in Groningen. Foto: Siese Veenstra.

VERBLIJFSPLEIN

De eerste proef heeft vooral nog drie belangrijke inzichten opgeleverd, blik verantwoordelijk wethouder Roeland van der Schaaf terug. "Allereerst: het eerdere besluit van de gemeente om in de toekomst de bussen van de Grote Markt te weren, was de juiste. Nu was voor het eerst het effect daarvan te zien. En wat bleek? De sfeer is totaal anders. De markt was niet langer een verkeersplein, maar meer een

verblijfsplein." Tegelijkertijd kwam volgens Van der Schaaf ook uit de proef naar voren dat een fietsvrije Oosterstraat of Gelkingestraat de dynamiek geen goed doet. "Fietsers horen bij een stad. Zonder fietsers is het maar saai." Tot slot leerde de proef Van der Schaaf dat meer groen en verblijfs- en speelplekken op de Grote Markt meer dan welkom zijn. "Tijdens de test was het zomers warm. Veel mensen zochten verkoeling in de tijdelijke schaduwplekken die er

waren gecreëerd. Ook de speel- en zitplekken bleken populair."

SCHOP DE GROND IN

De uitkomsten van de proefdagen worden door de ontwerpers gebruikt voor het programma van eisen, dat eind dit jaar klaar moet zijn. Op basis daarvan wordt volgend jaar een definitief ontwerp gemaakt. Stadters, ondernemers en andere betrokkenen worden nauw bij de plannen en het ontwerp betrokken. In 2021 moet het definitieve ontwerp klaar zijn, waarna op z'n vroegst eind dat jaar de eerste schop de grond in kan.

HALTES NAAR DIEPENRING EN ZUIDERDIEP

De bussen rijden nog tot eind 2021 over de Grote Markt, daarna zullen de haltes verdwijnen. De stadsbussen rijden dan via het Zuiderdiep en de Diepenring. Voordat de bussen definitief van de Grote Markt verdwijnen, komen er nieuwe bushaltes bij het Provinciehuis en de Stadsschouwburg. Ook de kruispunten en de verkeerslichten op de Diepenring worden aangepast. Voor een goede doorstroming van de bussen komt er een nieuwe brug in het verlengde van het Gedempte Kattendiep (Kattenbrug).

ACTIE UITPROBEREN E-BIKE NU IN HELE PROVINCIE

Sinds 2018 kunnen forenzen die naar, via of vanuit de stad Groningen reizen, een week lang gratis een speed pedelec of e-bike uitproberen. Deze actie van Groningen Bereikbaar is nu uitgebreid van de stad naar de hele provincie Groningen en Noord-Drenthe. Sinds eind augustus is zo'n elektrische fiets ook voor een week te lenen bij een lokale fietshandelaar. Zo kunnen nog meer forenzen bekijken of ze hun auto willen verruilen voor een fiets.

Van Grootegast tot Winschoten en van Uithuizen tot Hoogeveen, bijna overal in Groningen zijn fietshandelaren bij wie gratis een e-bike geprobeerd kan worden. In zo'n proefweek kunnen forenzen kijken of een elektrische fiets past bij hun woon-werkverkeer. Met een e-bike leg je makkelijk meer kilometers af; een afstand van 25 kilometer is zomaar overbrugd. Daardoor is de elektrische fiets een goed alternatief voor de auto. Fietsen is een stuk gezonder en met de elektrische ondersteuning heb je

voor je gevoel altijd de wind mee.

OVERSTAPPEN

Sinds de start van de actie in 2018 hebben 1200 mensen een week een elektrische fiets geprobeerd. Uit onderzoek is gebleken dat van deze mensen een derde geheel of gedeeltelijk is overgestapt van de auto op een e-bike. Nog eens 29 procent overweegt over te stappen. Daarom is de fietsactie flink uitgebreid naar de hele provincie Groningen en een paar plekken in Noord-Drenthe.

Kijk voor de deelnemende fietsenzaken en meer informatie over aanmelding op www.groningenbereikbaar.nl/e-bike. Ook fietsenhandelaren kunnen zich nog aanmelden. De actie wordt medegefinancierd door de provincie Groningen.

PROEFWEEK

Op 21 augustus reikte gedeputeerde Fleur Gräper-van Koolwijk de eerste elektrische fiets in Bedum uit aan Niels Zark. Niels

Forenzen kunnen proberen hoe het bevalt om op een e-bike naar het werk te gaan. Foto: David Vroom.

woont 17 kilometer van zijn werk in Groningen en was benieuwd hoe de reis naar zijn werk zou zijn op de fiets. Na de proefweek blijkt hij enthousiast. "Het was helaas niet erg mooi weer die week en ik ben wel

een beetje een mooiweertietser", vertelt hij lachend. "Maar ik heb de e-bike toch meerdere keren kunnen proberen en het beviel goed! Ik overweeg nu serieus om zelf een e-bike aan te schaffen."

ZORGMEDEWERKSTER ANDREA KERDELHUÉ UIT TOLBERT BLIJ MET HAAR E-BIKE

Zo'n 135 medewerkers van het UMCG en Martini Ziekenhuis mochten vier weken lang gratis een e-bike gebruiken om naar het werk te fietsen. Andrea Kerdelhué uit Tolbert is een van deze zorgmedewerkers. De e-bike beviel haar zo goed dat ze besloot er een aan te schaffen.

Het gratis uitproberen van een elektrische fiets was een actie van Groningen Bereikbaar, in samenwerking met fietsleveranciers Egberts Premium Store, Gazelle en Multicycle. De actie liep tussen mei en augustus en was gericht op ziekenhuiswerknemers, om ze in de moeilijke coronatijd een hart onder de riem te steken. "Deze mooie actie werd bij ons in het Martini Ziekenhuis gepromoot op het intranet", vertelt Kerdelhué. "Ik heb het er met collega's over gehad of het iets voor ons zou zijn."

Andrea Kerdelhué gaat nu op de e-bike naar haar werk in het Martini Ziekenhuis. Foto: Jeroen van Kooten.

VIJF LEVELS

De hartfunctielaborant voegde de daad bij het woord en schreef zich in voor een e-bike. "Ik wilde weten of het bij mij past." De vier weken op een e-bike bevielen dus-

danig goed dat ze besloot zo'n fiets aan te schaffen. Hiervoor maakte ze gebruik van een aantrekkelijke fietsregeling van Martini Ziekenhuis. "Ik heb nu een e-bike met vijf levels van ondersteuning en zeven versnel-

lingen. Hij is helemaal geweldig!" Ze legt een route naar Groningen af van ongeveer vijftien kilometer. Die gaat vanuit Tolbert via Nienoord, het Leekstermeer, Roderwolde en de Onlanden. "Lekker rustig en vooral 's ochtends mooi als er nog dauw over de weilanden ligt en de zon opkomt. Ik zie ook altijd hazen en reeën."

MOOIWEERTIETSER

Volgens Kerdelhué merk je als je vaak fietst dat het best weinig regent. "Maar ik ben wel een mooiweertietser, hoor", lacht ze. "Als het regent, pak ik toch de auto." Ze is erg te spreken over de aanschaf. "Een e-bike is heel comfortabel, ik haal een frisse neus, heb geen last van de drukke A7 en ook geen problemen met parkeren. Bovendien ben ik drie kwartier in beweging. En als ik 's middags terugfiets, is mijn hoofd weer leeg."

KORT NIEUWS

In juni is het nieuwe opstelterrein voor treinen in Haren ('De Vork') in gebruik genomen. Deze 'parkeerplaats voor treinen' ligt in de splitsing tussen de sporen naar Assen en Winschoten. Het opstel-terrein is ingepast in industrieterrein Zuidooost. Het gebied eromheen is ingericht als archeologisch wandelpark. Het oude opstelterrein lag aan de zuidkant van het station Groningen. Foto: ProRail.

GRONINGEN BEREIKBAAR GAAT LANGER DOOR

De samenwerkingsorganisatie Groningen Bereikbaar blijft langer bestaan, in ieder geval tot eind 2024. Reden is dat de werkzaamheden aan spoor en weg in en rond de stad langer doorgaan. Daarnaast gaat Groningen Bereikbaar ook nog meer inzetten op het verduurzamen van mobiliteit. Het besluit tot verlenging wordt bekrachtigd in de bestuursovereenkomst die de gemeente Groningen, provincie Groningen, Rijks-waterstaat en ProRail binnenkort onderteke-nen. Groningen Bereikbaar stemt projecten op elkaar af om de verkeershinder te beperken, informeert over wegwerkzaamheden en stimuleert anders reizen en werken. Samen met het Groninger bedrijfsleven, onderwijs, zorginstellingen en overheidsorganisaties blijft Groningen Bereikbaar zich de komende jaren inzetten voor een bereikbare stad.

LOGISTIEK NOORD MOTIVEERT SCHONE GOEDERENLOGISTIEK

Groningen, Assen en Leeuwarden hebben als doel dat de binnensteden in 2025 emis-sievrij zijn. Dat betekent dat voor het goe-derenvervoer in de binnenstad, zoals het bevoorraden van winkels, alleen nog maar voertuigen mogen worden gebruikt die niks uitstoten. Dus bijvoorbeeld een elektrisch busje, een busje op waterstof of een vracht-fiets (cargobike). Om slimme en schone vormen van goederenvervoer te stimuleren, heeft Regio Groningen Assen het platform Logistiek Noord opgezet. Goederenvervoer wordt steeds meer gedaan met elektrische fietsen en cargobikes. Ook veel bezorgers hebben hun brommers ingeruild voor fietsen. Zo draagt iedereen bij aan de emis-sievrije binnenstad. Om elkaar te motiveren en inspireren worden goede voorbeelden gedeeld op de website www.logistieknoord.nl.

PUBLIEKSSTEM SPITSBREKERS VOOR GRONINGEN BEREIKBAAR

Groningen Bereikbaar heeft als collectief van bedrijven en organisaties de meeste publieksstemmen gewonnen in de verkiezing van BNR Nieuwsradio voor Spitsbreker van het jaar 2020. Arcadis werd uiteindelijk door de jury uitgeroepen tot Spitsbreker van het jaar. De Spitsbrekers-competitie is een ini-tiatief van BNR Nieuwsradio. Afgelopen jaar ging het radiostation op zoek naar slimme, inspirerende initiatieven die de files (blij-vend) verminderen. Groningen Bereikbaar was een van de acht finalisten voor de prijs. Wethouder Philip Broeksma, voorzitter van de Stuurgroep Groningen Bereikbaar, is blij met de erkenning: "Ik ben enorm trots, want we doen het juist voor het publiek. Onze aanpak is een unieke samenwerking tussen bedrijven, organisaties en onderwijsinstel-lingen. Fantastisch dat dit wordt gewaar-deerd met de meeste publieksstemmen."

SLIMME FIETSKLUIZEN OP HUBS IN GRONINGEN EN DRENTHE

Op acht hubs in Groningen en Drenthe staan slimme fietskluisen, die te huur zijn voor een uur, een dag of meerdere dagen. Hubs zijn knooppunten waar mensen kunnen overstappen van het ene op het andere vervoersmiddel. Mensen die met de fiets naar een hub reizen, kunnen in de fietskluis veilig hun fiets stallen en verder reizen met bijvoorbeeld de bus of een ander vervoersmiddel. De fietskluisen zijn voorzien van een oplaadpunt voor elektrische fietsen. Op dit moment kan je op deze manier de fiets stallen op de volgende hubs: P+R Leek/A7, busstation Stadskanaal, station Zuid-horn, Vlagtwedde, P+R Westlaren/Zuidlaren/N34, P+R Gieten, P+R Peize en P+R Borger. Reizigers kunnen de kluis met de app 'Fiets-kluisen' reserveren en openen.

SPITSMIJDERS SPAREN € 10.000 VOOR GOEDE DOELEN

Deelnemers van het mobiliteitsprogramma Gafilevrij in Groningen hebben van maart 2020 tot deze zomer een bedrag van € 10.000 gespaard voor het goede doel. In het programma spaarden de deelnemers credits als ze de auto lieten staan tijdens de spits. Deze credits konden zij eerst inruilen voor onder andere fietsaccessoires, OV-tegoed of thuiswerkproducten. In coronatijd werkten veel forenzen noodge-dwongen thuis, waardoor ze gemakkelijk een flink bedrag bijeen spaarden. Besloten is daarom de persoonlijke beloningen binnen het Gafilevrij-programma om te zetten in een gezamenlijke donatie aan twee goede doelen. De deelnemers kozen voor Lutje Geluk en de Voedselbank Groningen, die ieder € 5.000 ontvingen. Het programma Gafilevrij is op 3 juli beëindigd. De deelne-mers hebben samen 64.000 spitsmijdingen gemaakt.

STUDENTEN PROBEREN DRIE WEKEN GRATIS E-BIKE

Bikefree is de naam van de nieuwe fietssti-muleringscampagne van Groningen Bereik-baar voor studenten en scholieren in Gro-ningen. Om meer ruimte te krijgen in het openbaar vervoer, helpt het als meer stu-denten de fiets pakken op weg naar les of college. Daarnaast is fietsen natuurlijk gezonder. Studenten die wat verder weg wonen, mogen daarom drie weken lang een e-bike uitproberen. Deze actie is bedoeld voor studenten en scholieren die normaal met het openbaar vervoer of de auto reizen en meer dan 7,5 kilometer van hun onder-wijslocatie wonen. De actie is nu al zo'n succes dat voorlopig alle fietsen gereser-veerd zijn. Studenten konden daarnaast prijzen winnen door een leuke, mooie of grappige foto in te sturen van hun huidige fiets. Meer informatie: www.groningenbereikbaar.nl/bikefree.

ZOWERKTHET.NL VOOR TIPS OVER FLEXIBEL (THUIS)WERKEN

Eind september is het landelijke platform Zowerkthet.nl gelanceerd. Op dit platform bundelen Groningen Bereikbaar en zeven-tien andere regionale mobiliteitsnetwer-ken alle kennis over flexibel (thuis)werken en slim reizen. Doel hiervan is om werk-gevers en werknemers te inspireren en te ondersteunen bij het maken van slimme(re) keuzes op het gebied van werken en reizen. Werknemers vinden op www.zowerkthet.nl bijvoorbeeld een thuiswerkchecklist en tips en tools over fietsen, parkeren en het besparen van kosten van woon-werkver-keer. Ook zijn er acties waaraan de werkne-mers mee kunnen doen. Voor werkgevers is er kennis te vinden over gedragsverande-ring, het stimuleren van het fietsgebruik en fiscale aspecten. Ook zijn er inspirerende verhalen van andere organisaties. Voor maatwerkadvies kan de werkgever contact opnemen met Groningen Bereikbaar.

NIEUWE, BLAUWE TREINEN BIJ ARRIVA

Vervoerder Arriva vernieuwt alle huidige treinen in het Noorden, zowel van binnen als van buiten. De nieuwe treinen zijn blauw van kleur en beschikken over batte-rijen die remenergie opslaan. Hierdoor zijn ze niet alleen duurzamer, maar ook stiller als ze stilstaan op het station. Dankzij het nieuwe type batterijen hoeft de trein name-lijk niet stationair te draaien om alle syste-men, zoals verlichting en airco, werkende te houden. Verder heeft Arriva het reiscomfort van de reizigers vergroot door een groot aantal vernieuwingen, zoals oplaadpun-ten bij iedere stoel, schermen met reisin-formatie in de gehele trein en een afgeslo-ten stiltecoupé. Afval wordt in deze treinen gescheiden ingezameld. Er is geen eerste klas meer; de voorzieningen zijn voor ieder-een.

NU AL NADENKEN OVER DE TOEKOMST VAN VERKEER EN VERVOER

Stel je eens voor dat er in de toekomst drones zijn die geheel zelfstandig medicijnen naar de patiënt kunnen vliegen. Of auto's die zelf hun weg vinden door het verkeer. Toekomstmuziek? Bij innovatiecentrum hive.mobility zijn ze al dagelijks met dit soort innovatieve oplossingen bezig, vertelt programmamanager Ilse Mensink.

"Bij ons innovatiecentrum op Zernike Campus in Groningen zijn we bezig met vraagstukken die iedereen raken", vertelt Mensink. "Denk aan het bevoorraden van supermarkten. In binnensteden zoals in Groningen mag het goederenvervoer over een aantal jaar geen schadelijke stoffen meer uitstoten. We werken aan oplossingen hiervoor. Misschien kunnen hiervoor zelfrijdende elektrische busjes worden ingezet. Daarvoor zijn tests nodig. Want je moet bijvoorbeeld wel zeker weten dat zo'n busje stopt voor voetgangers. En wat betekent het voor de inrichting van de stad als er meerdere zelfrijdende busjes rondrijden? Maar ook de regelgeving moet worden aangepast. Nu staat nog in de wet dat een auto een bestuurder moet hebben."

WATERSTOF

Een ander vraagstuk van hive.mobility is de ontwikkeling van de waterstofeconomie. Noord-Nederland wil afscheid nemen van de fossiele brandstoffen, zoals aardgas en aardolie. Groene waterstof, geproduceerd met bijvoorbeeld windenergie, is een goed

Ilse Mensink van hive.mobility onderzoekt toekomstige vormen van verkeer en vervoer, zoals drones. Foto: Jeroen van Kooten.

alternatief. Wanneer dit wordt omgezet naar elektriciteit voor de aandrijving van voertuigen, komt geen CO₂ vrij. Mensink: "Vooral voor voer- en vaartuigen met een groot energieverbruik, zoals bussen, treinen en vrachtverkeer, kan groene waterstof een oplossing zijn. De vraag is: 'hoe bouw je in Noord-Nederland zo'n waterstofeconomie verder uit?' Wij proberen door samen te werken, concrete stappen te zetten. Zo rijden er in Groningen en Drenthe al veel bussen elektrisch en binnenkort steeds meer op waterstof. En er worden vrachtauto's gebouwd die op waterstof rijden. Daarnaast is kennisontwikkeling over waterstof-

toepassingen belangrijk. Daarom werken we bijvoorbeeld samen met Rijksuniversiteit Groningen. Een vervolgvraag is: 'hoe onderhoud je vervoersmiddelen die op waterstof rijden?' Daarvoor hebben we nauw contact met Noorderpoort, die mensen opleidt om te kunnen werken in 'de garage van de toekomst'. We lopen in de waterstofeconomie in Noord-Nederland echt voorop. Dat is een enorm knappe prestatie."

RUIMTE

Het is best bijzonder dat we hier, in Noord-Nederland, deze vraagstukken bestuderen. "We doen hier unieke dingen", zegt

HIVE.MOBILITY

Onder de naam hive.mobility zoeken overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven in Noord-Nederland samen naar slimme en groene oplossingen voor personen- en goederenvervoer. Hive.mobility is in juli 2019 gestart, als initiatief van provincie Groningen, gemeente Groningen, Hanzehogeschool, Noorderpoort en Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast zijn er negen 'strategische partners', waaronder grote bedrijven en ook Groningen Bereikbaar. Meer informatie op www.hivemobility.nl.

Mensink. "Dat komt onder andere omdat we hier de ruimte hebben om bijvoorbeeld tests te doen. Ook zijn hier bedrijven en kennisinstellingen gevestigd met veel know-how. En we komen in het Noorden door samen te werken echt tot resultaten."

Mensink denkt dat er nog meer mogelijk is. "Ik geloof in het bundelen van krachten. Ik zou willen zeggen tegen bedrijven en instellingen: 'sluit je aan!' Samen kunnen we nog betere oplossingen vinden om slim en schoon van A naar B te reizen. En ook de inwoners van het Noorden kunnen een bijdrage leveren aan duurzame mobiliteit. Bijvoorbeeld door vaker de fiets te pakken of na te denken over een deelauto."

WANDELEN IN DE NATUUR VANAF OVERSTAPPUNTEN BUS EN TREIN

Wandelen en het openbaar vervoer zijn een goede combinatie. Het OV-bureau Groningen Drenthe en Routebureau Groningen hebben veertien wandelingen samengesteld, vanaf zeven 'hubs' in de provincie Groningen. De wandelingen lopen door prachtige natuurgebieden of bijzondere landschappen. Wandelroutes vanaf Drentse hubs zijn nog in ontwikkeling.

Hubs zijn overstappuntten die altijd goed bereikbaar zijn met de bus en/of de trein. De meeste hubs zijn ook per auto en fiets goed te bereiken. Vaak zijn er parkeerplaatsen en fietsenstallingen. De wandelroutes in Groningen zijn gebaseerd op het wandelknooppuntennetwerk van Routebureau

Groningen. Wandelaars kunnen kiezen uit routes tussen de 3,8 en 25 kilometer. Er zijn routes vanaf de volgende hubs: P+R Haren, Leek centrum, Leens centrum, Marum A7, Siddeburen centrum, station Winschoten en station Winsum.

WATERFLES BIJVULLEN

Op veel hubs zijn bankjes om even op uit te rusten of een watertappunt om een waterfles bij te vullen voor en na de wandeling. En sommige hubs hebben een kiosk of café. Handig als je nog even iets te eten of drinken voor onderweg wilt kopen. Kijk voor meer informatie en de routes op www.wandelviahub.nl.

Een hub is vaak een goed startpunt voor een sportieve wandeling. Foto: Ernstjan van Dam.

ELEKTRISCHE BAKFIETS VOOR SNEL EN DUURZAAM VERVOER IN DE STAD

Steeds meer mensen en bedrijven laten hun spullen aan huis bezorgen. Maar het is niet zo duurzaam als daarvoor de hele dag vrachtauto's en busjes door de stad moeten rijden. Een slimme oplossing is het inzetten van 'cargobikes'. Met deze elektrische bakfietsen kunnen goederen snel en duurzaam worden bezorgd. Bedrijven kunnen via Groningen Bereikbaar zo'n cargobike uitproberen.

Twee weken lang testte Rutger Kussendragers van WCapapieraanHuis een elektrische cargobike van Groningen Bereikbaar. "We kijken voortdurend hoe we het bezorgen van gerecycled wc-papier zo duurzaam mogelijk kunnen doen", zegt Kussendragers. "Het grote voordeel van de cargobike is dat er eigenlijk heel veel in past. We maken voor kleinere pakketten gebruik van een bezorgdienst, maar dat blijft vrij prijzig. In deze cargobike kun je zo tien doosjes desinfectie-

Rutger Kussendragers van WCapapieraanHuis met de cargobike op proef. Foto: Jeroen van Kooten.

tiemiddelen of heel wat rollen wc-papier kwijt." Of zijn bedrijf een cargobike gaat aanschaffen, weet Kussendragers nog niet zeker. "Het zou wel een heel goede optie

zijn om met meerdere ondernemers die ook in de stad bezorgen, zo'n fiets te delen. Dat moet zeker gaan werken! Zodra je veel bezorgt, kan een cargobike een goed alternatief zijn."

DE STADSACKER

Wie al wel een elektrische bakfiets heeft aangeschaft, is Merlijn Albering van moestuinwinkel De Stadsakker. In de vorige uitgave van deze krant vertelde zij dat ze een cargobike op

proef had voor het vervoeren van spullen tussen haar kwekerij in Hoogkerk en haar winkel aan de Oude Kijk in 't Jatstraat in Groningen. Daarnaast bezorgt ze vanuit de

binnenstad groente, bloemen en veel andere producten bij klanten thuis. "In principe kun je met de elektrische bakfiets sneller dan met een auto. De afstanden binnen de stad zijn relatief kort en naar Hoogkerk is het maar vijf kilometer." Tweemaal per week schakelt de winkel aanvullende fietskoeriers in en eenmaal per week gaat de auto nog op pad voor grote bestellingen. "Ook fijn aan de elektrische bakfiets is dat ik in de buitenlucht kan fietsen zonder al te veel inspanning. Want na een dag werken op de kwekerij heb ik mijn work-out wel gehad", zegt ze lachend.

Ben je ondernemer in Groningen en wil je zelf een elektrische cargobike uitproberen? Ga dan snel naar: www.groningenbereikbaar.nl/cargobike.

EVENEMENTENKALENDER GRONINGEN

Groningen werkt op diverse plekken aan de weg en het spoor. Dat leidt hier en daar tot oponthoud voor het verkeer. Ook tijdens de hinder is Groningen de komende maanden een bezoekje meer dan waard. Of alle onderstaande evenementen doorgaan, is afhankelijk van de dan geldende coronamaatregelen.

Vanaf 14 november in het Groninger Museum: The Rolling Stones – Unzipped. Foto: Claude Gassian.

PERMANENT

MUSEUM GRID – WERKMANS BOVENKAMER

Museum GRID, het vroegere Grafisch Museum, heeft sinds kort een vertrek dat volledig in het teken staat van de Groningse kunstenaar Hendrik Nicolaas Werkman (1882–1945). In 'Werkmans Bovenkamer' is een overzicht te zien van Werkmans loopbaan als drukker en kunstenaar. Tot 5 april 2021 is hier ook de tentoonstelling 'Werkman werkt door' te bekijken.
www.gridgroningen.nl

TOT EN MET 9 MEI 2021

FORUM GRONINGEN – THE ART OF AARDMAN, SHAUN THE SHEEP AND FRIENDS

Hoe kwamen Shaun the Sheep, Chicken Run, Wallace & Gromit en vele andere creaties van Aardman Studios tot leven? Dat is te zien op de bijzondere expositie 'The Art of Aardman, Shaun the Sheep and Friends' in Forum Groningen. De expo geeft een meesterlijke inkijk in het werk van de wereldberoemde en Oscarwinnende klei-animatiestudio.
www.forum.nl

14 NOVEMBER 2020 TOT EN MET 28 FEBRUARI 2021

GRONINGER MUSEUM – THE ROLLING STONES – UNZIPPED

The Rolling Stones – Unzipped is de eerste internationale tentoonstelling ooit over de wereldberoemde rockband. Aan de hand van ruim 400 originele objecten uit het persoonlijke archief van de band geeft de tentoonstelling een indrukwekkend kijkje achter de schermen.
www.groningermuseum.nl

18 TOT EN MET 20 DECEMBER 2020

HOGES LAGE DER A – WINTERWELVAART

Langs de kades van de Hoge en Lage der A liggen in het weekend van 18 tot en met 20 december twintig prachtig verlichte charterschepen. Op het (aangepaste) programma staan onder andere een talkshow en een luisteroute.
www.winterwelvaart.nl

13 TOT EN MET 16 JANUARI 2021

EUROSONIC NOORDERSLAG

Groningen staat van 13 tot en met 16 januari volgend jaar in het teken van hét muziek-event van het jaar: Eurosonic Noorderslag.
www.esns.nl

Voor een uitgebreid overzicht van evenementen kijkt u op de website van Uit Groningen: www.uit.groningen.nl. Alle genoemde data en locaties zijn onder voorbehoud.

ER GAAT NIETS BOVEN
GRONINGEN

uit
GRONINGEN

COLOFON

DEZE KRANT IS EEN UITGAVE VAN DE SAMENWERKINGSORGANISATIE GRONINGEN BEREIKBAAR. OKTOBER 2020. GRONINGEN BEREIKBAAR HOUDT DE STAD EN DE REGIO, SAMEN MET VELE PARTNERS, ZO GOED MOGELIJK BEREIKBAAR EN HELPT REIZIGERS SLIMMER TE REIZEN. **ADRES:** OOSTERSTRAAT 56A, 9711 NX GRONINGEN. **TELEFOON:** (050) 316 43 70. **E-MAIL:** info@groningenbereikbaar.nl. **WEBSITE:** WWW.GRONINGENBEREIKBAAR.NL. **EINDREDACTIE:** GRONINGEN BEREIKBAAR, BROUWER COMMUNICEERT. **TEKSTBLADREDACTIE:** BROUWER COMMUNICEERT, PERSBUREAU TAMMELING, GRONINGEN BEREIKBAAR. **ONTWERP:** LA COMPAGNIE. **OPMAAK:** PROVINCIE GRONINGEN. **FOTO'S:** JEROEN VAN KOOTEN, SIESE VEENSTRA, PRORAIL, STEFAN VERKERK, RIJKS WATERSTAAT, JAN BUWALDA, DEELFIETS NEDERLAND, GRONINGEN BEREIKBAAR, ERNSTJAN VAN DAM, CLAUDE GASSIAN. **IMPRESSIES EN INFOGRAPHICS:** ALLES IN BEELD, AANPAK RING ZUID. **PLATTEGRONDEN:** PROVINCIE GRONINGEN. **PUZZEL:** PERSBELANGEN. **OPLAG:** 396.500 EXEMPLAREN. **DRUK EN VERSPREIDING:** NDC MEDIAGROEP.

WIN EEN VVV-BON!

Vul uw oplossing uiterlijk 30 november 2020 in op www.groningenbereikbaar.nl/puzzel of stuur per post naar Groningen Bereikbaar, Postbus 610, 9700 AP Groningen o.v.v. puzzel. Vermeld in ieder geval uw naam, adres en telefoonnummer. Onder de winnaars verloten we vijf prijzen. De hoofdprijs is een VVV-bon ter waarde van 100 euro. Verder zijn er twee VVV-bonnen ter waarde van 50 euro te winnen. Maximaal één prijs per persoon. U mag slechts één oplossing inzenden. Prijswinnaars noemen we in de volgende editie met naam en woonplaats.

WOORDZOEKER

Streep de woorden weg die onder het diagram staan. De woorden staan in alle richtingen. Sommige letters worden vaker gebruikt. Na oplossing vormen de overgebleven letters een zin. Dat is de oplossing.

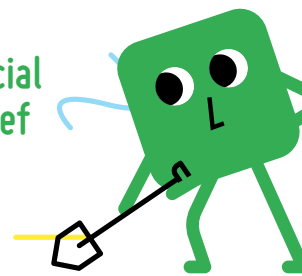
T	H	U	I	S	W	E	R	K	P	L	E	K	T	H
O	U	O	H	B	T	Z	U	I	D	E	H	U	I	E
R	V	N	O	S	E	A	R	E	I	S	N	U	W	R
A	E	E	N	G	W	R	D	R	K	G	E	R	B	F
I	F	S	R	E	K	I	G	M	I	L	I	E	U	S
L	B	S	P	S	L	E	N	E	G	N	V	G	N	T
S	I	R	T	O	T	B	R	T	R	E	O	O	S	H
W	R	R	U	A	R	E	A	K	E	L	Z	O	E	E
T	E	E	O	G	N	E	E	K	V	R	E	O	R	G
N	I	S	G	D	V	D	N	K	E	U	W	S	N	D
A	E	N	T	I	E	E	B	I	K	E	A	T	G	D
F	O	R	H	M	O	N	A	T	O	E	R	I	T	W
R	E	I	T	D	I	E	P	S	E	I	Z	O	E	N
I	W	A	U	T	O	W	E	G	A	H	A	R	E	N
T	L	S	S	P	I	T	S	B	R	E	K	E	R	S

©Persbelangen

AFRIT	ESGW	NOORD	RODEN	TUNNELBAK
AFSTAND	GEZOND	OOST	RWS	VLOG
ARZ	HAREN	OVERSTEEK	SEIZOEN	VOEG
AUTOWEG	HERFST	PENR	SPITSBREKERS	WEST
BERGER	HIVE	RAILS	SPOREN	WINTER
BRUG	HOOGKERK	REGIO	STAD	ZUID
EBIKE	HUBS	REIS	THUISWERKPLEK	
ESGL	MILIEU	REITDIEP	TOERIT	

De oplossing uit de vorige krant was: Vierde spoor bij Groningen Europapark. De winnaars zijn: mevrouw J. Wildenberg (Wedde), heer en mevrouw Schildhuis (Winschoten), mevrouw E. van Riessen (Groningen), mevrouw B. Semeijn (Grijpskerk) en de heer F. Ralten (Buitenpost). Zij hebben hun prijs inmiddels ontvangen.

Blijf op de hoogte van verkeershinder, werkzaamheden en acties. Volg ons op social media en meld je aan voor onze nieuwsbrief via groningenbereikbaar.nl/nieuwsbrief.

Vragen over werkzaamheden, verkeersprojecten of de bereikbaarheid van Groningen? Neem contact op met het Loket Verkeer & Werkzaamheden.

T. (050) 367 89 89 (tijdens kantooruren)
E. loketverkeer.werkzaamheden@groningen.nl